

מסורת הש"ס

ביצד העדים פרק ראשון מכות

ג.

עין משפט
גז מוצה

(א) ס"ה ממון ביד בעלים
מאי ניהו ר"ג אמר רב
(ב) ממון ביד בעלים
(ג) ממון ביד בעלים
(ד) ממון ביד בעלים
(ה) ממון ביד בעלים
(ו) ממון ביד בעלים
(ז) ממון ביד בעלים
(ח) ממון ביד בעלים
(ט) ממון ביד בעלים
(י) ממון ביד בעלים

הגהות הר"ב

(א) נמי הפתח. כי
פירושו דמיון דלמאן הכי
היינו נלמא חלקי מדי
גדמא אפי' דלא הוה כל
מקור עדין דמאן נקט רב
לא דוקא אלא אפי' לא
הוה אלא שמה עדין
שקר העדתי. אבל חס'
מ"ל דוקא הוה דבני חס'
וי"ל לך שיהא דמאן
דמיון עד שיהו עדים
עממא עד דמאן שיהו ולא
למיהא אלא העדתי ולא
נפשיה להקפיד את חס'
מה שדן ק' בשעמיס
החמו דלמין דהממא
חזיה לגביש כחסיס
לחסיס ל"ה הרשמיס
קנטי להקפיד ופי' נהר
שחזי עד כיון שמה
עדות שקר העדתי א"כ
נקט להקפיד ממון חס'
נעדותו הלך חייב ללמ
כסחיהו אפי' שלם הוה
חסדו וי"ה המופ' דכין
דמאן הכי א"כ נקט
להקפיד ממון חס'
נעדותו הלך משלם חלקו
הקפיד ע"ז חס' ליה
למדי דמשלם ממון נהר
ההוה דכין ללא אשמיס
נתלמדה כסו
חייב כסו פיסה ללמ
נהר שחזי א"כ נקט
וישאר חסדו: (ג) וי"ה
ד"ה אמר רב ספא ר' יוחנן
שדלוקא וי"ה הלל. וי"ה
ותמא אהא לא חייבין ל'
למדי חסדו חס' טובה
וההוה וכל השאר ישימו
ויבא אומרתא פלגי ואפטר
דקרי' גמנומי נהר
קדשי' ל' חו דהרי' אמר
בבבא בעל וכו' וי"ה:
(ד) הוה ד"ה גמנומי וכו'
משמע דכיון דאמר הכי
א"כ נקט וי"ה ולא נהר
דלא ליבא ממון דאמר
דמשלם ממון אלא א"כ
שניהם הומוני נקטוס
מלכ': (ו) הוה למדי
דשפאר
(ז) ד"ה כינז מלס א"כ
למדי חס' זכות ספיקו
לאחר חס': (ח) מדי
ההוה חס' מדי:
(י) מדי כמנומי של ו':

בזבב רש"י

משלשין לשון ספק
לפי ששנון הוא כמנומי
(ד) עד שיומרו
שניהם. וי"ה ל' מקולו
והנה עד שקר הנה אמר
מה חסדו כ"ל א"כ חסדו
שמהלך עד הרי כל שיש
התניה חס' ודכיון' קחמו
כיון שחזירי שבו
אינו חזרו ומגיד. דבר
המחסיס את האשליס
דמדי (ויקרא) ה' אם לא
יודע. אהבה ויקראת קדי
קרא וספדתי מד': דגני
עדות מלא הגדה כתיב
על לא יגיד וכו' וכמנומי
(י) דמדין כמה אדם
רוצה ליתן כו'. וזו רש"י
במסכתו מיהו דקאמר נתן לה.
שלא אין אומרים ישלמו לה כמנומי אלא חסדו נתן לה
הספק שאם נתחלמה או נתגרשה יעלה הוא ואלו תמות ירשנה בעלה וזו שאלו
דעות נהא' זו מספיקין אותה מדי, שאם תהא למכרה כמנומי הנהא' זו לא תהא לך חסדו.
דמדין כמה אדם

מאי ניהו ר"ג אמר רב
עדיין לא שילם אלא שגמר דיון לשלם: משלשין כמנון. אם שלשה
עדים הן או ארבעה משלשין בנייהם בית דין נעשין שלש בנייהן
להשוותם כפרעון איש לפי חלקו. אי נמי האי משלשין לישנה
בעלמא הוא ממלקין כפרעון בין
שלתן והוא הדין נמי אם ארבעה
הן מרבעין: כל כמנייה. בתמיה. וכי
יכול הוא לחזור בו ויפטר הגדון
ממלס: הטענה. אי פלוגי וחזירו
אינו מודה: ותויבנו ממון. ככ"ד

החומנו והעמידנו הגדון כדון על
ממונה הוא גבייהו ואין זה מרשיע את
עצמו שכבר הרשיעוהו אלהים: כיון
לדחכיה לא מלי מחייב ליה. שאינו
זאמן על חטיו: מרתני' עירש
אם אשפו. כמנינו כיון פלוגי וזה
אומר לא גרשתי היום ואינו חייב לה
כמנומי וממלא וזממין נעמנו הייתה:
והלא כיון היום כו'. כלומר מה ישלמו
אלו אם תאמר כל הכמנומי והלא שמה
מנו לא יגרשתי היום או מחר וסופו
ליתן לה כמנומי נמלאו שלא היו
מספיקין אותו כלום: אומדין כמה
אדם רוצה ליתן כמנומי על וו.
מסקפ שאם נתחלמה או נתגרשה
יעלה לוקח ואלו מתה יירשנה בעלה
ויספיד מעמיה ענתן ובגמ' מפרש
מאי קא מחייב להו תנא דמתני'
ליתן: גמ' כינז שמין. כלומר
אמר קא מחייב להו למימז דיש לפמור
משנתנו לשני לדידיס כינז הרי יש
למיז ולשאה זכות ספק כמנומי וזו
היא מלפיה אלו ימות או יגרשנה
גמבא עד כולה והוא מלפיה שאם
תמות בחייו יירשנה יפה כה זכותו
ממה זמנה שהוא אוכל פירות הקרקע
היחודת כמנומי תמיד ולא היא
ועוד שהוא ממוקח ועומד והוא מחסר
גוביינא ואם כאלו למכור לאחר זו זכות
ספיקה וזה זכות ספיקו שלו נמכר

מאי אמרין דשמין לשה כמה
ארכישיס וכל השאר דהיינו ק' מנה ישלמו שלם חסדו (א) מספיקין
אותו נעדותן שמעדין שגירשה שהרי היו מחייבין אותו כל המנומי
ולישנה דמתני' משמע הכי דקמי אומדין כמה אדם רוצה ליתן שאם
נתחלמה או נתגרשה משמע דשמין כשאה או דלמא לא לא אמרין
לשום גמלה למידי העדים לשלם כל המנומי חוץ מוכות ספיקה
דכ"י שמה לא היה נפסק נעדותם כולי האי דשמא לא תמכור לו
האשה זכות ספיקה ולכן אין לנו לשום גמלה דכפירשמי אלא שמין
נבעל כמה יתנו לו כמות ספיקו אם ימכור בה דהיינו ג' מנה וכן
ישלמו לו העדים שכן מספיקין אותו ושאלו נתחלמה או נתגרשה
דמתני' לאו למימז דשמין כשאה אלא הי"ק אומדין כמה אדם רוצה
ליתן כמנומי (ו) זו היא תלייה כספק שאם נתחלמן או נתגרש
תגבנה היא ואם מתה יירשנה בעלה ושמין בית דין זכות ספיקו
יתנו לו: מעדיין' אנו באיש פלוגי שגירשה אשתו וכו'. ואלו ילימינו
שאר כמות (ט) ועונה) דהא מספיקין לשה וי"ל דמייירי כמנומי דיה
שה' יכידו שוין כשאר כמות (ועונה) ועוד י"ל שאומרת גירשתי
וא"כ מחלה לבעלה אומן (ג) דכריס וכו' דמייירי כמנומי האשה שאמרה
לבעלה גירשתי נאמנת הי"מ היכא דליכא עדים אלא היכא דליכא
עדים לא כדאמרין כמנומי פרק האשה שנתחלמה לה (כ):

א"כ
המעות יתראה זו למכור כמנומי אשתו כמנומי הנאה כענין שפירשנו למעלה. ורב נתן בר חנינא אמר כמנומי הנאה אמרין
באשה ובכמנומי הן שמין (ז) נמצא רב נתן ורב ספא חולקין על רב חסדא ורבנן לילי: [באן חסדו ס' מהנה ג' ב' שישן חזקין]:
או פ"ה מנעיה וכו' עמוד חס' פ"ה ל' כס' דמיו' ופי' שם ק"ל א' ספאל' כו': (ז) ס' ל' כ"י: (ח) ז' כ"י רש"י ונעדין עק'
שמן א': (ד) דבר ר"ם לא כריש ר' ופי' רש"י ונעל המלור והמדין נמלמתי ונחזיקו ונעקרו שם ונכריש':

אמר הכי משלם חלקו לר"ג נקט להפסיד ממון חזירו
נעדותו ולא נראה דהא ליתא מאן דמשלם ממון אלא ח"כ הוה נקטוס
פלוגי עמנו הייתם לך יש לפרש עדות שקר העדתי ושוב החומר
עניה דהשתא יש לפשט (ו) כדלמור
עדות שקר העדתי סותר עדותו
ולא שייכא ביה מרת הוה כי אם
נחזירו ופרין הא כל כמנייה אפי'
הוא נעמנו אמי ל ידי הוה דכיון
שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד והו'
כלא סמר את דכרוי וא"כ הוה שיהיט
וזממין ומשלמין ממון:

ביצד שפין

אמר רב יהודה אמר רב
עד וזכר משלם לפי
חלקו. כגון שבא ואמר
אני פלוגי ופלוגי הבעון
והחטנו בבית דין של
פלוגי וחיביתו מסין זהו
משלם לפי חלקו. סר"א
כיון דלחכמיה לא מצי
מחייב ליה אינו נמי
לא משלם קמ"ל משלם
לפי חלקו. אבל אחר
שחזירי אה חזרו בו ואמר
שקר העדתי לאו כל
כמנייה כיון שגבירי שוב
אינו חוזר ומגיד. וכי
האי גזנא לא א"י גמא
דאינו משלם על פי עצמו
דאינו עדותו שהעיד עדות
בגובה חשבון ומקומת.
וכן אם נמצא אחר סן
העדים וזכר אינו משלם
כלל והניא לעולם אין
משלמין ממון עד שיומרו
עדיהו. אבל אם הומוס
כיון משלמין לא אחר
לפי חלקו דמתן משלשין
במעות ואין משלשין
בכחות (ז) אבל העידו
שחייב מלקוח נמצאו
וזממין כל אחד לוקח:
ממנו מצינו את איש
פלוגי שגירשה את אשתו
ולא נתן לה כמנומי הלא
כיון היום בין למחר ספא
ליתן לה כמנומי אומדין
כמה אדם רוצה ליתן
כמנומי של זו שאם
נתחלמה או נתגרשה ואם
תמות יירשנה בעלה: כינז
ספין. אמר רב חסדא
בבעל. רב נתן בר חנינא
אמר באשה: אמר רב
ספא באשה ובכמנומי
פי' כסם שהעיד עליה
שגירשה בעלה נתן לה
כמנומי נמצאו ומיידי
אין משלמין לה כל
כמנומי אלא לפי טובת
הנאה כמנומי כאשר
הוא מפורש בסוף ההובל
החברו (ס' ס' הלכה
חריש שיהוה וקטן שפנתן
רעה כו' כן ככאן משלמין
לאיש לפי טובת האחרת
בכמנומי אשתו והיא
תחתיו: כינז אומדין כמה
אדם רוצה ליתן כמנומי
של זו שאם תמות אשתו
בהי' בעלה יירשנה בעלה
יזכה בה הקונה אותה סן
הבעל ואם נתחלמה או
נתגרשה תגבה כמנומי
ואבדו מעות הקונה והוה
שהיו מספיקין הבעל
שפירש שגירשה והוא
שומרי לעשותו לבעל.
והלוקו בזה רב חסדא
אמר בבעל שפין אומדין
כמה אדם רוצה ליתן
כדי לקנות מזה הבעל
מה שיריש כמנומי אשתו
לכשמותה והיא תחתיו
כענין שפירשנו למעלה.
ורשאי' זו רב חסדא
אמר בבעל כלומר אומדין
דעתו זה הבעל כמנומי סן

מאי אמרין דשמין לשה כמה
ארכישיס וכל השאר דהיינו ק' מנה ישלמו שלם חסדו (א) מספיקין
אותו נעדותן שמעדין שגירשה שהרי היו מחייבין אותו כל המנומי
ולישנה דמתני' משמע הכי דקמי אומדין כמה אדם רוצה ליתן שאם
נתחלמה או נתגרשה משמע דשמין כשאה או דלמא לא לא אמרין
לשום גמלה למידי העדים לשלם כל המנומי חוץ מוכות ספיקה
דכ"י שמה לא היה נפסק נעדותם כולי האי דשמא לא תמכור לו
האשה זכות ספיקה ולכן אין לנו לשום גמלה דכפירשמי אלא שמין
נבעל כמה יתנו לו כמות ספיקו אם ימכור בה דהיינו ג' מנה וכן
ישלמו לו העדים שכן מספיקין אותו ושאלו נתחלמה או נתגרשה
דמתני' לאו למימז דשמין כשאה אלא הי"ק אומדין כמה אדם רוצה
ליתן כמנומי (ו) זו היא תלייה כספק שאם נתחלמן או נתגרש
תגבנה היא ואם מתה יירשנה בעלה ושמין בית דין זכות ספיקו
יתנו לו: מעדיין' אנו באיש פלוגי שגירשה אשתו וכו'. ואלו ילימינו
שאר כמות (ט) ועונה) דהא מספיקין לשה וי"ל דמייירי כמנומי דיה
שה' יכידו שוין כשאר כמות (ועונה) ועוד י"ל שאומרת גירשתי
וא"כ מחלה לבעלה אומן (ג) דכריס וכו' דמייירי כמנומי האשה שאמרה
לבעלה גירשתי נאמנת הי"מ היכא דליכא עדים אלא היכא דליכא
עדים לא כדאמרין כמנומי פרק האשה שנתחלמה לה (כ):

א"כ
המעות יתראה זו למכור כמנומי אשתו כמנומי הנאה כענין שפירשנו למעלה. ורב נתן בר חנינא אמר כמנומי הנאה אמרין
באשה ובכמנומי הן שמין (ז) נמצא רב נתן ורב ספא חולקין על רב חסדא ורבנן לילי: [באן חסדו ס' מהנה ג' ב' שישן חזקין]:
או פ"ה מנעיה וכו' עמוד חס' פ"ה ל' כס' דמיו' ופי' שם ק"ל א' ספאל' כו': (ז) ס' ל' כ"י: (ח) ז' כ"י רש"י ונעדין עק'
שמן א': (ד) דבר ר"ם לא כריש ר' ופי' רש"י ונעל המלור והמדין נמלמתי ונחזיקו ונעקרו שם ונכריש':